Lietas arhīva Nr. A42-00438-19/2
ECLI:LV:ADRJRIT:2019:0917.A420202418.3.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019. gada 17. septembrī

Administratīvā rajona tiesa
tiesnese Ilze Andruškina,

piedaloties pieteicējam /pers. C/, pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējam /pers. D/,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāžam pielīdzinātā darba perioda Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS" no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim – konstatēšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2018. gada 26. martā pieteicējs /pers. C/ vērsās ar iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra), lūdzot ieskaitīt apdrošināšanas stāžā šādus nodarbinātības periodus:

1) Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 3. maijam;

2) firmā „VOLEKS" no 1995. gada 4. maija līdz 1995. gada 31. decembrim.

2018. gada 4. aprīlī aģentūra pieteicējam atbildēja, ka nav pamata ieskaitīt apdrošināšanas stāžā minētos periodus, jo attiecībā uz nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" darba grāmatiņā nav ieraksta par atbrīvošanu no darba, bet firmā „VOLEKS" – nav norādīts dokumenta numurs un tā izdošanas datums, bet ierakstā par atbrīvošanu no darba nav iestādes vadītāja vai viņa pilnvarotas personas paraksta.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par publiski tiesisko attiecību konstatēšanu.

Aģentūras atsaukšanās uz Ministru kabineta 2002. gada 23. aprīļa noteikumu Nr. 165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr. 165) 14.1 un 14.2. apakšpunktu ir formāla. No ierakstiem pieteicēja darba grāmatiņā ir skaidri redzams, ka laika periodā no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim pieteicējs ir strādājis Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS". Trūkumi šajos ierakstos nerada šaubas, ka pieteicējs ir bijis nodarbināts šajos uzņēmumos attiecīgajos periodos. Pieteicējs aģentūrai izskaidroja situāciju ar ierakstiem savā darba grāmatiņā, līdz ar to aģentūrai nebija pamata atteikt attiecīgo periodu ieskaitīšanu pieteicēja apdrošināšanas stāžā. Darba grāmatiņā minēto vārdu „reorganizācija" pieteicējs izskaidro tādējādi, ka darbinieki no viena uzņēmuma tika noformēti darbā citā uzņēmumā, tomēr reālā darba veikšanas vieta, darba apstākļi un kolektīvs nemainījās.

[3] Aģentūra paskaidrojumos par pieteikumu norāda turpmāk minēto.

[3.1] Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 7. punktu apdrošināšanas stāžu apliecinoši dokumenti ir darba grāmatiņa, darba līgumu grāmatiņa, dokuments, kas apliecina apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu, citi dokumenti, kas apliecina apdrošināšanas stāžu (arhīva izziņas u.c.).

Lai konstatētu faktu par pieteicēja nodarbinātību, vispirms noskaidrojams, kāda informācija ir arhīvā (vai darba devējs vispār ir nodevis dokumentus arhīvam, kāda informācija ir par pieteicēju u.tml.).

[3.2] Pieteicēja apdrošināšanas stāžā nav pamata ieskaitīt periodu no 1996. gada 1. janvāra līdz 1996. gada 22. janvārim, jo 1996. gada janvārī par pieteicēju nav veiktas apdrošināšanas iemaksas.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem.

Aģentūra pieteikumu neatzina, atsaucoties uz rakstveida paskaidrojumos norādītajiem apsvērumiem.

Tiesas sēdē nopratināti liecinieki /pers. F/ un /pers. G/.

Motīvu daļa

[5] Visupirms tiesa precizēs pieteikuma priekšmetu.

Lieta ierosināta par pieteicēja apdrošināšanas stāža konstatēšanu par laika periodu no 1992. gada 16. janvāra līdz 1996. gada 22. janvārim.

Tomēr, tā kā par pieteicēju 1996. gada janvārī nav veiktas apdrošināšanas iemaksas un līdz ar to acīmredzami nav pamata ieskaitīt pieteicēja apdrošināšanas stāžā periodu no 1996. gada 1. janvāra līdz 1996. gada 22. janvārim, pieteikuma priekšmets precizējams, nosakot, ka pieteicēja apdrošināšanas stāžs konstatējams par laika periodu no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim.

2019. gada 20. februāra tiesas sēdē pieteicējs piekrita pieteikuma priekšmeta precizēšanai (*lietas 73. lapa*).

Līdz ar to lietā izšķirams jautājums, vai pieteicējs laika periodā no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim strādāja Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS".

[6] Atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2. punktam no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido darbs un tam pielīdzinātie periodi, kuri norādīti šā punkta 1., 2. un 3. apakšpunktā un kuros bija jāveic, bet attiecībā uz pašnodarbinātām personām ir veiktas apdrošināšanas iemaksas, un šā punkta 4., 5., 6. un 7. apakšpunktā norādītie darbam pielīdzinātie periodi, kuros ir veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Apdrošināšanas periodu aprēķināšanas, pierādīšanas un uzskaites kārtība ir reglamentēta noteikumos Nr. 165.

Noteikumu Nr. 165 3.1. apakšpunkts noteic, ka no 1991. gada 1. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim apdrošināšanas stāžu veido darba periodi, kuru laikā ir veiktas vai bija jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas sakarā ar to, ka persona šajā laikā ir bijusi darba ņēmēja statusā un darba devējs normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir bijis reģistrēts kā sociālās apdrošināšanas iemaksu veicējs (sociālā nodokļa maksātājs). Attiecīgo darba periodu apliecina ar šo noteikumu 5.1., 5.2., 5.3. un 5.6. apakšpunktā minētajiem dokumentiem, proti, darba grāmatiņu (darba līgumu grāmatiņa), kolhoznieka darba grāmatiņu, darba līgumu un dokumentiem par tā izpildi, kuros ir norāde par attiecīgā darba perioda pabeigšanu, Latvijas valsts arhīvu vai citu valstu arhīvu izziņu.

Tātad apdrošināšanas periodu apliecina darba grāmatiņa.

Aģentūra nesaskata pamatu ieskaitīt pieteicēja apdrošināšanas stāžā pieteicēja nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL", jo pieteicēja darba grāmatiņā nav ieraksta par atbrīvošanu no darba, savukārt firmā „VOLEKS" – nav norādīts dokumenta numurs un tā izdošanas datums un ierakstā par atbrīvošanu no darba nav iestādes vadītāja vai viņa pilnvarotas personas paraksta (*lietas 12.-13. lapa ar tulkojumu 76. lapā*).

Atbilstoši noteikumu Nr. 165 14.1. apakšpunktam (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2019. gada 22. februārim*) ierakstus darba grāmatiņā par darbu un tam pielīdzinātiem periodiem ņem vērā apdrošināšanas perioda pierādīšanai, ja ieraksts par pieņemšanu darbā un atlaišanu no darba ir pamatots ar atsauci uz dokumentu un ir norādīts tā numurs un izsniegšanas datums, bet ieraksts par atlaišanu ir apstiprināts ar attiecīgā uzņēmuma, organizācijas vai iestādes vadītāja vai viņa pilnvarotas personas parakstu un uzņēmuma, organizācijas vai iestādes zīmogu vai personāla nodaļas zīmogu. Saskaņā ar noteikumu Nr. 165 14.2. apakšpunktu, ja ierakstu par pieņemšanu darbā un atlaišanu no darba ir izdarījuši atšķirīgi darba devēji, nepieciešams notikušo pārmaiņu skaidrojums un datums, kad pārmaiņas veiktas.

Savukārt noteikumu Nr. 165 14.1. apakšpunkts pašreiz spēkā esošā redakcijā noteic, ka ierakstus darba grāmatiņā par darbu un tam pielīdzinātiem periodiem ņem vērā apdrošināšanas perioda pierādīšanai, ja ieraksts par pieņemšanu darbā ir pamatots ar atsauci uz dokumentu un ir norādīts dokumenta numurs un izsniegšanas datums, bet ieraksts par atlaišanu no darba līdz 1992. gada 30. jūlijam ir pamatots ar atsauci uz dokumenta numuru un tā izdošanas datumu. No 1992. gada 31. jūlija var nebūt atsauces uz dokumenta numuru un tā izdošanas datumu, bet jābūt norādei uz atlaišanas iemeslu. Ierakstam par atlaišanu no darba jābūt apliecinātam ar attiecīgā uzņēmuma, organizācijas vai iestādes vadītāja vai viņa pilnvarotas personas parakstu un uzņēmuma, organizācijas vai iestādes zīmogu vai personāla struktūrvienības zīmogu.

No minētā izriet, ka atbilstoši pašreiz spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam ierakstā par atlaišanu no darba no 1992. gada 31. jūlija var nebūt atsauces uz dokumenta numuru un tā izdošanas datumu. Tātad šobrīd ierakstam pieteicēja darba grāmatiņā par viņa atbrīvošanu no firmas „VOLEKS" nav obligāti nepieciešama atsauce uz dokumenta numuru un tā izdošanas datumu, tomēr ir nepieciešams organizācijas vai iestādes vadītāja vai viņa pilnvarotas personas paraksts, kura, kā izriet no lietas materiāliem, nav pieteicēja darba grāmatiņas ierakstā par atbrīvošanu no darba firmā „VOLEKS" (*lietas 13. lapa*).

Tādējādi ierakstos pieteicēja darba grāmatiņā par viņa nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS" ir konstatējami trūkumi, kas aģentūrai liedza ieskaitīt pieteicēja apdrošināšanas stāžā attiecīgos periodus.

Atbilstoši noteikumu Nr. 165 20.1. apakšpunktam darbu iestādēs, organizācijās un uzņēmumos pierāda, pamatojoties uz dokumentiem, kuri norādīti šo noteikumu 5.1., 5.3., 5.6., 5.7. un 5.29. apakšpunktā, ievērojot darba tiesisko attiecību nodibināšanas brīdī spēkā esošajos normatīvajos aktos noteikto darba attiecību nodibināšanas minimālo vecumu. Tātad apdrošināšanas periodu apliecina arī tiesas spriedums.

Tā kā arhīvā nav ziņu par pieteicēja nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un

firmā „VOLEKS" par laika periodu no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim (*lietas 44. lapa*), tiesai ir pamats pievērsties jautājumam par pieteicēja apdrošināšanas stāža konstatēšanu, jo citādi minētais fakts nav pierādāms.

[7] Par savu nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS" pieteicējs tiesas sēdē paskaidroja, ka Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" sāka strādāt 1992. gada 16. janvārī. Veikals atradās Merķeļa ielā 17, Rīgā. Tur bija divas zāles, vienā tika tirgotas plaša sortimenta preces, bet otrā zālē bija komisijas veikals. Pieteicēja pienākumos ietilpa pieņemt un tirgot šīs preces. Minētajā uzņēmumā strādāja arī /pers. F/, kurš bija arī uzņēmuma dalībnieks, un vēl aptuveni trīs pārdevējas. /pers. F/ galvenais pienākums bija komunicēt ar piegādātājiem. Algu pieteicējam maksāja grāmatvede – Svetlana. No 1994. gada pieteicējs un pārējie Remontu un celtniecības firmas SIA, Rīga „INTEGRAL" darbinieki pārgāja strādāt Sporta pilī. Pēc dažiem mēnešiem darbinieki no Remontu un celtniecības firmas SIA, Rīga „INTEGRAL" tika „pārformēti uz" firmu „VOLEKS". Sporta pilī tika tirgota elektrotehnika – televizori, video magnetofoni, audio tehnika, kuru pieteicējs un /pers. F/ atveda no Apvienotajiem Arābu Emirātiem. No bijušajiem darba kolēģiem pieteicējs atcerējās /pers. I/ (*precīzu uzvārdu gan pieteicējs nevarēja nosaukt*), kura bija pārdevēja veikalā Merķeļa ielā 17, Rīgā.

Lieciniece /pers. G/ tiesas sēdē liecināja, ka pazīst pieteicēju, jo ar viņu kopā strādāja firmā „Simkas-B", bet pēc tam – Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL". Šajā uzņēmumā lieciniece strādāja no 1992. gada 5. janvāra. Lieciniece bija veikala direktore un uzņēmuma līdzīpašniece. Liecinieces pienākumos ietilpa preces pieņemšana komisijas veikalā. Veikals atradās Merķeļa ielā 17, Rīgā. Uzņēmuma īpašnieki bija arī /pers. F/ un /pers. J/. Pieteicējs bija pārdevējs veikalā, dažreiz aizvietoja arī liecinieci. Veikalā strādāja aptuveni četri pārdevēji. Algu maksāja grāmatvede – Sveta vai Ļuda. Veikalā par pārdevēju strādāja arī sieviete vārdā Gaļina, bet uzvārdu lieciniece neatcerējās.

Tiesas sēdē, tiesai uzrādot lieciniecei pieteicēja iesniegto foto attēlu (*lietas 127. lapa, otrais foto attēls*), kurā redzama, kā pieteicējs norāda /pers. I/ (*precīzu uzvārdu gan pieteicējs nevarēja nosaukt*), lieciniece norādīja, ka viņai šķietot, ka šīs sievietes vārds ir Gaļina.

Liecinieks /pers. F/ tiesas sēdē liecināja, ka ir strādājis Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS". Liecinieks bija viens no šo uzņēmumu dibinātājiem. Savus darba pienākumus liecinieks raksturoja kā organizatorisko un tehnisko darba nodrošinājumu, proti, veikalu atvēršanu, preču piegādi un sekošanu, lai notiek darba process. Veikals atradās Merķeļa ielā 17, Rīgā. Pieteicēju pazīst jau aptuveni 30 gadus. Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" pieteicējs bija pārdevējs. Savukārt, kad pieteicējs strādāja firmā „VOLEKS", viņi kopā lidoja uz Apvienotajiem Arābu Emirātiem, no kurienes veda video un audio aparatūru, un tirgoja to Latvijā. Pieteicēja darba grāmatiņā minēto reorganizāciju (1995. gada 4. maijā) liecinieks raksturoja kā pārorientāciju uz citu firmu, jo tika pieņemts lēmums atvērt jaunu uzņēmumu, kas nodarbosies ar cita veida preču tirdzniecību. Liecinieks minēja arī pārdevēju Gaļinu, kura strādāja veikalā Merķeļa ielā 17, Rīgā.

[8] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 161. panta pirmajai daļai administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Līdz ar to, lai piešķirtu ticamību pieteicēja paskaidrojumiem par viņa nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS", tiem ir jāapstiprinās ar citiem pierādījumiem, jo procesa dalībnieka paskaidrojumi pierādījumu vērtību iegūst tikai tad, ja atbilst un saskan ar citiem pierādījumiem lietā.

Izvērtējot pieteicēja paskaidrojumus kopsakarā ar liecinieku liecībām, tiesai nerodas šaubas, ka pieteicējs ir strādājis Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS". Tiesas vērtējumā pieteicēja paskaidrojumi par nodarbinātību minētajos uzņēmumos ir detalizēti, un tos pilnībā apstiprina arī abu liecinieku liecības. Pieteicēja paskaidrojumi ar liecinieku liecībām saskan arī niansēs, piemēram, ka grāmatvedes vārds, kas izmaksāja algu, bija Svetlana; ka veikalā strādāja pārdevēja vārdā Gaļina. Pieteicēja paskaidrojumi un liecinieku liecības par veikalos tirgotajām precēm ir saskanīgi un atbilstoši. Pretrunas pieteicēja paskaidrojumos un liecinieku liecībās nav konstatējamas. Tiesa arī nekonstatē pamatotu iemeslu neticēt liecinieku liecībām, jo tās ir savstarpēji saskanīgas un apstiprina pieteicēja paskaidrojumus. Turklāt lieciniekiem tiesas sēdē tika izskaidrots pienākums sniegt patiesu liecību, vienlaikus brīdinot lieciniekus par krimināatbildību, kas var iestāties nepatiesu liecību sniegšanas gadījumā. Arī no liecinieku uzvedības, atbildot uz tiesas un procesa dalībnieku jautājumiem, tiesai neradās priekšstats, ka liecinieki melo.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka liecinieku liecības apstiprina faktu, ka pieteicējs ir strādājis Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" un firmā „VOLEKS" laika posmā no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 31. decembrim.

Faktu, ka pieteicējs ir strādājis Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL" aptirpina arī ieraksts liecinieces /pers. G/ darba grāmatiņā (*lietas 164. un 166. lapa ar tulkojumu 189. lapā*) un pieteicēja iesniegtie foto attēli (*lietas 122.-127. lapa*). Minētie foto attēli tiesas ieskatā apliecina arī pieteicēja nodarbinātību firmā „VOLEKS", piemēram, vienā no foto attēliem ir redzams pieteicējs, fonā ir elektropreces, kā arī uzraksts „VOLEKS" (*lietas 122. lapa, pirmais foto attēls*), citos – liecinieks /pers. F/ elektropreču veikalā (*lietas 122. lapa, otrais foto attēls, 125. lapa, otrais fotoattēls, 126. lapa pirmais foto attēls*). Lietas materiālos ir arī fotoattēli, kuros ir redzams pieteicējs un liecinieks /pers. F/ Apvienotajos Arābu Emirātos (*lietas 123. lapa un 124. lapa, pirmais foto attēls*), arī elektropreču veikalā (*lietas 124. lapa, otrais foto attēls, 125. lapa, otrais foto attēls un 126. lapa*).

Vienlaikus tiesas vērtējumā būtiski ir arī tas, ka pieteicēja darba grāmatiņā, kaut arī ar trūkumiem, kurus pamatoti ir identificējusi aģentūra, tomēr ir ieraksti par pieteicēja nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga

„INTEGRAL” un firmā „VOLEKS”.

[9] Tiesa bez ievērības nav atstājusi faktu, ka liecinieka /pers. F/ darba grāmatiņā nav ieraksta par nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL” un firmā „VOLEKS”. /pers. F/ darba grāmatiņā vispār nav atspoguļots laika periods no 1989. gada 20. novembra līdz 1996. gada 1. februārim (*lietas 93.-94. lapa ar tulkojumu 98. lapā*). Pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējs minēto apstākli skaidroja tādējādi, ka /pers. F/ bija minēto uzņēmumu dalībnieks.

Šajā sakarā tiesa piekrīt aģentūrai, ka /pers. F/ dalībnieka statuss neattaisno ierakstu neesību liecinieka darba grāmatiņā. Tomēr pārējo lietā iegūto pierādījumu gaismā minētais apstāklis tiesas vērtējumā nav pamats, lai apšaubītu pieteicēja nodarbinātību Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL” un firmā „VOLEKS”.

[10] Apkopojot minēto, tiesa atzīst, ka ir pamats konstatēt faktu, ka pieteicējs laika periodā no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 3. maijam strādāja Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL” un no 1995. gada 4. maija līdz 1995. gada 31. decembrim – firmā „VOLEKS”.

[11] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126. panta trešajai daļai valsts nodeva netiek atlīdzināta, ja pieteikuma priekšmets bija konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanas, nepastāvēšanas vai to satura konstatācija.

Līdz ar to valsts nodeva pieteicējam nav atlīdzināma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta trešo daļu un 251. panta sesto daļu, tiesa

nosprieda

Apmierināt /pers. C/ pieteikumu.

Konstatēt, ka /pers. C/ laika periodā no 1992. gada 16. janvāra līdz 1995. gada 3. maijam strādāja Remontu un celtniecības firmā SIA, Rīga „INTEGRAL” un no 1995. gada 4. maija līdz 1995. gada 31. decembrim – firmā „VOLEKS”.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese I. Andruškina